

การสร้างความหมายเพื่อการสื่อสารตามเจตนาของผู้ผลิต

จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารที่ปรากฏบนสื่อปฏิทิน ซึ่งสรุปได้ว่าปฏิทินในปัจจุบันได้มีบทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารในสองลักษณะคือ บทบาทหน้าที่ในการเป็นสื่อเพื่อความเข้าใจร่วมกันในเรื่อช่วงเวลา ซึ่งเป็น บทบาทหน้าที่ดั้งเดิมของปฏิทินที่ยังคงสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน และบทบาทหน้าที่ ในการเป็นสื่อเพื่อการสื่อสารตามเจตนาของผู้ผลิต ดังนั้นเพื่อให้ปฏิทิน สามารถทำหน้าที่สื่อสารตามบทบาททั้งสองประการได้ จึงต้องมีวิธีการนำเสนอ เนื้อหาข่าวสารและการสร้างความหมายดังต่อไปนี้

1. วิธีการนำเสนอเพื่อการสร้างอารมณ์สในการสื่อสาร

ปฏิทินที่ถูกผลิตขึ้นโดยองค์กรหรือผู้ประกอบการห้างร้าน หน่วยงาน ต่าง ๆ ได้ถูกผลิตขึ้นโดยมีจุดประสงค์สำคัญสองประการ คือ เพื่อใช้เป็น ของขวัญของที่ช่วยมอบให้กับลูกค้าและผู้มีอุปการะคุณในเทศกาลปีใหม่ และเพื่อเป็นสื่อในการสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์กร ดังนั้นนอกจากผู้ผลิตปฏิทิน จะต้องพยายามสร้างเนื้อหาให้สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับเจตนาของผู้ ผลิตแล้ว ก็ยังต้องคำนึงถึงการสร้างอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับปฏิทินให้เป็น ไปตามผู้ผลิตต้องการอีกด้วย ซึ่งอารมณ์ที่เกิดขึ้นมีบทบาทสำคัญในการโน้มน้าวใจ เพื่อสร้างผลการสื่อสารให้เป็นไปตามเจตนาของผู้ผลิตปฏิทิน วิธีการที่ผู้ผลิตใช้เพื่อการสร้างอารมณ์สในการสื่อสารมีดังต่อไปนี้

1. โดยการออกแบบให้ปฏิทินมีความสวยงามแปลกตาแสดงออก ถึงความคิดเชิงสร้างสรรค์ เช่น ปฏิทินชุดปฏิทินมีที่วัดของศูนย์สรรพสินค้าเกษิง อินทร์พลาซ่า ที่มีการออกแบบแตกต่างจากปฏิทินดั้งเดิมโดยทั่วไป โดยทำเป็น

การออกแบบให้มีความยืดหยุ่นตั้งแต่เริ่มเวลาใช้งานก็นำเอาปฏิทินแต่ละเดือนสอดลงในกรอบนี้ และเมื่อหมดเดือนก็เปลี่ยนเอาปฏิทินแผ่นใหม่มาสอดไว้แทน การนำเอากระดาษหรือใช้เคลือบสีน้ำตาลเข้มที่สามารถมองเห็นเส้นใยหยาก ๆ มาทำเป็นตัวปฏิทินก็เพิ่มเสน่ห์ให้สวยงามแปลกตาให้กับปฏิทินชุดนี้ สำหรับผู้ที่นิยมชมชอบในงานศิลปะแล้ว ปฏิทินฉบับนี้สามารถตอบสนองให้ความพึงพอใจได้เป็นอย่างดี และความพึงพอใจที่เกิดขึ้นก็จะ เป็นช่องทางให้ผู้รับปฏิทินติดตามเนื้อหาข่าวสารที่มีอยู่ในปฏิทินต่อไป

2. การใช้ภาพที่สวยงามสอดตามสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง ก็เป็นวิธีการที่ปฏิทินส่วนใหญ่ยึดถือเป็นหลักในการสร้างความพึงพอใจความประทับใจให้กับผู้ใช้ปฏิทิน ปฏิทินที่มีภาพสดใสสวยงามสื่อความหมายที่ลึกซึ้งจะมีบทบาทในการสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้รับปฏิทิน เช่น ปฏิทินชุด Out Door Sports and Activities in Thailand เริ่มจากแผ่นปกจะเป็นภาพขนาดใหญ่เต็มพื้นที่หน้ากระดาษเป็นรูปนักท่องเที่ยวยาวต่างประเทศหญิงชายแต่งกายในชุดเดินทางโดยมีเป้สะพายหลังและมีกระติกน้ำ กล้องถ่ายรูปติดตัว ภาพแสดงให้เห็นคนทั้งสองกำลังขึ้นชมกับทิวทัศน์ที่ยอดเขาแห่งหนึ่งโดยเบื้องหลังมองเห็นทิวเขาและท้องฟ้าที่มีเมฆสวยงามอยู่ไกลออกไป ภาพนี้ให้ความรู้สึกที่ปลอดโปร่งสดชื่นทั้งนี้สื่อสารได้จากสีหน้าท่วงท่าของทั้งสองที่แสดงออกถึงความสุข ภาพเบื้องหลังที่มีเมฆและไอน้ำออกบาง ๆ ที่ยอดเขาทำให้เกิดความรู้สึกถึงภูมิอากาศที่เย็นสบาย หรือภาพการล่องแพในแม่น้ำกลางป่าที่มีไอน้ำออกปกคลุมท้องฟ้าและป่าสองข้างทาง ภาพดังกล่าวทำให้ผู้ใช้ปฏิทินเกิดจินตนาการถึงความสุขความสดชื่นเสมือนได้ไปอยู่ในที่นั้นด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการโน้มน้าวใจผู้รับปฏิทินให้เกิดความรู้สึกอยากเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยตามเจตนาของบรรษัทการบินไทยซึ่งจะส่ง

ผลถึงการใช้บริการของการบินไทยด้วย

หรือปฏิทินทอง บริษัทยูไนเต็ด คอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด
แจ้งเอกลักษณ์ของป่าดงดิบ ที่นำภาพนกเงือกชนิดต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ใน
ประเทศไทยมานำเสนอไว้ ภาพที่นำมาตีพิมพ์มีคุณค่าในลักษณะ เป็นภาพที่หา
ดูได้ยากผู้มีชีวิตที่อาศัยที่นั่นเนื่องจาก เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติที่คนใน
เมืองใหญ่ไม่มีโอกาสได้พบเห็น การวางปฏิทินฉบับนี้ไว้บนโต๊ะทำงานจะช่วย
เป็นจุดพักผ่อนอารมณ์และพักผ่อนสายตาได้เป็นอย่างดี

3. การสร้างอารมณ์ด้วยการใช้ภาษาที่ไพเราะที่มีความหมาย
ลึกซึ้ง และมีลีลาในการเปล่งเสียงอารมณ์ นอกจากการสร้างอารมณ์ด้วยภาพ
แล้ว ภาษาล้านวนที่ใช้ก็มีบทบาทในการสร้างบรรยากาศในการรับรู้ให้กับผู้รับ
ปฏิทิน ปฏิทินหลายฉบับมีการคัดเลือกกลอนภาษาที่ใช้เป็นอย่างดีโดยคำนึง
ถึงความไพเราะที่ทางภาษาควบคู่กับการสื่อสารแสดงออกทางอารมณ์ ตัวอย่าง
เช่น คำว่า "พระบิดาประชาบาลบุรี" ซึ่งเป็นชื่อปฏิทินทองธนาคารกรุงศรี-
อยุธยาเป็นคำที่สั้นกระชับรัดจำได้ง่ายและมีความไพเราะ จากเสียงสัมผัส
ของคำว่า บิดา กับ ประชา ในขณะที่ชื่อก็บ่งชี้สื่อความหมายที่กินใจลึกซึ้ง
สามารถถนอมหัวใจผู้ที่ใช้ปฏิทินให้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว ปฏิทินหลายฉบับ
มีคุณค่าในเชิงวรรณกรรมมีการใช้ภาษาล้านวนที่ก่อให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม
และเกิดจินตนาการไปตามเรื่องราวที่ปรากฏ ตัวอย่างเช่นข้อความบางตอน
จาก "เรื่องสั้นกิมหงิวใจ" ในปฏิทินมีชีวิตของศูนย์สรรพสินค้า เชียงอินทร์พลาซ่า
ที่นำเอาภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหารลายคำ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัด
เชียงใหม่ มาผูกเป็นเรื่องราวที่ให้ความสนุกสนานพร้อม ๆ กับให้ความรู้
เกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนา ก็มีข้อความบางส่วนที่สามารถสร้างอารมณ์สะท้อน

ใจได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น

"มีอยู่คนหนึ่ง...ฉันอยู่กับนางทั้งคืน คืนนั้นฝนตกหนักอย่างโหมลมหล่มด่า" น้าเสียงทองเขาขาดห้วงหายไป "แล้ว...เมื่อฉันกลับไปถึง ฉันก็พบว่าแทนที่ข้างท้ายทองนั้นทั้งข้างได้หายไป แต่ฉันเสียใจมากไปกว่านั้นอีก...ฉันเสียใจที่ไม่ได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่" เขาส่ายหน้าบ่อย ๆ "เขอล่องก็ทราบดีให้หมายความว่าเมื่อไหร่ที่เราทำงานด้วยดวงใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก เมื่อนั้นเรากำลังเดินทางไปพบความสำเร็จทั้งหมดของชีวิต"

ข้อความว่า "โลกนี้ไม่มีอะไร" ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติของศูนย์สรรพสินค้าเซ็นทรัล ก็ยังบทบาทในการสร้างความสนใจให้ผู้ให้ปฏิบัติหยุดคิดหาคำตอบและเร้าใจให้เกิดความสนใจที่จะติดตามเนื้อหาข่าวสารต่อไป เพื่อค้นหาคำตอบในที่สุด

4. การให้ข้อมูลข้อเท็จจริง การนำเสนอเนื้อหาข่าวสารในลักษณะเรียงง่ายใช้สำนวนภาษาที่เป็นการบอกเล่าอย่างตรงไปตรงมา การให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความรู้จักคุ้นเคยกันโดยตรงก็เป็นวิธีการที่ปฏิบัติหลายฉบับได้นำมาใช้ทำให้เนื้อหาข่าวสารนั้นมีความน่าเชื่อถือ สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นได้ เช่น ปฏิทินของบริษัทนี้จัดทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภค โดยใช้ข้อความเรียงง่ายก็สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ และสร้างความมั่นใจให้

กับผู้ที่กำลังแสวงหาที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี หรือปฏิทินของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยที่ผู้ผลิตมีเจตนาให้เป็นสื่อในการแนะนำวงเงินให้ผู้บริโภคที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทางพิเศษ ก็ใช้วิธีการสื่อสารโดยการบอกกล่าวให้ชัดเจนแท้จริง ด้วยลีลาเรียบง่ายทั้งมีผลในการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น

2. วิธีการสร้างความหมายในเนื้อหา

จากการศึกษาพบว่าปฏิทินได้มีวิธีการสร้างความหมายของเนื้อหา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ผลิตปฏิทินกับผู้รับปฏิทินดังต่อไปนี้

1. การสร้างเนื้อหาโดยการอ้างอิงบริบททางสังคม ไม่ว่าผู้ผลิตปฏิทินจะมีเจตนาในการสื่อสารอย่างไรก็ตาม การที่จะสื่อสารสิ่งที่ต้องการไปยังผู้รับปฏิทินนั้น จำเป็นต้องอาศัยเนื้อหาที่สื่อสารที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระหว่างสิ่งสองสิ่งคือ 1. องค์กร สินค้าหรือบริการ 2. ผู้รับปฏิทิน ทั้งนี้ เพื่อสร้างช่องทางในการสื่อสารให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ บริบททางสังคมก็ยังถูกนำมาใช้อ้างอิงเพื่อสร้างความหมายให้เกิดขึ้นอีกด้วย กล่าวคือ เรื่องราวที่กำลังเป็นประเด็นที่สนใจของสังคมจะถูกนำมาเสนอเป็นเนื้อหาของปฏิทินในนั้น ๆ

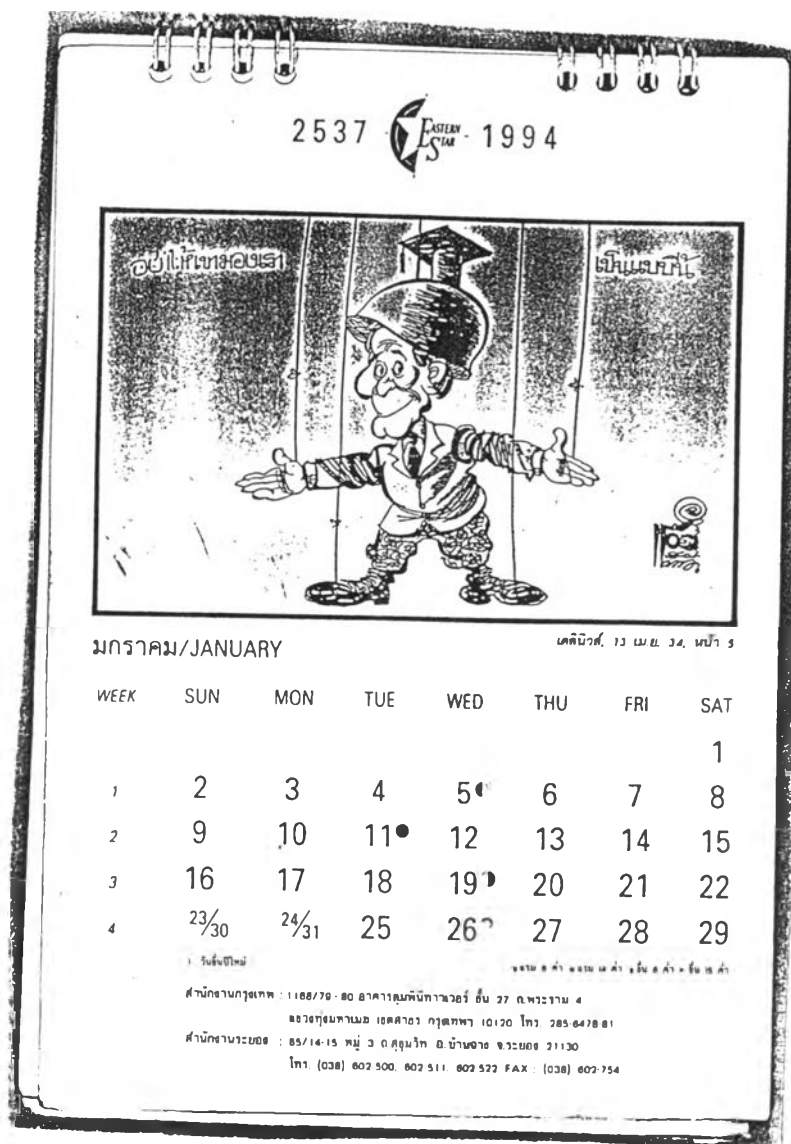
ดังเช่นในปี พ.ศ. 2537 นี้ รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีการรณรงค์วัฒนธรรมไทย ปฏิทินส่วนใหญ่จึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับศิลปะ และวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นการสนองต่อบทสนธิของรัฐบาล เช่น ในขณะเดียวกันก็เพื่ออ้างอิงสร้างความหมายถึงการเป็นผู้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย

ปฏิทินชุดตามรอยพระพุทธบาทจำลองของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับศรัทธาความเชื่อในการสร้างพุทธบาทจำลองและให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธบาทจำลองของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ

กับคติความเชื่อในการสร้างพุทธบาทจำลองและให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธบาทจำลองที่ค้นพบในประเทศไทย ปฏิทินมีชีวิตของศูนย์สรรพสินค้าที่ยังฉันทวิมลว่า นอกจากจะนำเสนอให้เห็นถึงความงามของจิตรกรรมไทยฝีมือชาวล้านนาแล้วก็ยังให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวไทยล้านนาโบราณอีกด้วย เนื้อหาของปฏิทินเหล่านี้นอกจากจะทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมไทยแล้ว ยังมีบทบาทในการช่วยสร้างจิตสำนึกของผู้ใช้ปฏิทินให้เห็นคุณค่าของศิลปะวัฒนธรรมไทยเกิดความรู้สึกหวงแหนและเห็นความสำคัญในการร่วมสืบสานให้คงอยู่ต่อไป

ปฏิทินภาพการ์ตูนล้อการเมืองของวิรัชทอส์ เทอร์นสตาร์ก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการนำเอาเรื่องราวที่เป็นที่รู้กันดีในสังคมไทยมาใช้อ้างอิงสร้างความหมาย ปฏิทินฉบับนี้ได้เอาภาพการ์ตูนล้อการเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของนายอานันท์ ปันยารชุน ในช่วงปี 2534-2535 มานำเสนอไว้ ภาพที่เอาลงมาตีพิมพ์มีเพียงคำบรรยายสำหรับภาพ แต่ไม่มีคำบรรยายขยายความถึงความ เป็นมาของภาพสำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในบริบทของสังคมการเมืองไทยในช่วงเวลานั้น ดังนั้นผู้ที่มิประสบการณอยู่ในเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วงปี 2534-2535 เท่านั้นจึงจะเข้าใจความหมายของการ์ตูนที่ตีพิมพ์ในปฏิทินฉบับนี้ได้ลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่นภาพในแผ่นพลิกของเดือนมกราคม เป็นภาพนายอานันท์ ปันยารชุน แต่งกายกึ่งพลเรือนกึ่งทหารคือสวมเสื้อนอกผูกเนคไท แต่สวมกางเกงทหารและรองเท้าน้ำส้วมหมวกเหล็ก โดยหมวกบังแดดวางที่นอนอยู่ด้านหลังอีกชั้นหนึ่ง ที่มีมือและเท้ามีเทือกเขาระดับด้านบนในลักษณะของเขือกสำหรับชักเกิดหุ่น มีข้อความเขียนกำกับไว้ว่า "อย่าให้เขามองเราเป็นแบบนี้ ได้ภาพมีข้อความบอกให้ทราบว่าภาพนี้เป็นภาพที่นำมาจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ประจำวันที่ 13 เมษายน 2534 หน้า 5 ผู้ที่เข้าใจความหมายของภาพนี้จำเป็นต้องมีประสบ

การเผชิญหน้ากับความไม่เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในขณะนั้น ว่าสืบเนื่องมาจากภารกิจที่ผู้นำทางทหารกลุ่มหนึ่งที่ใช้ชื่อเรียกตัวเองว่า สภา รสช. ได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจจากพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งในขณะนั้น แล้วแต่งตั้งให้นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีทำการจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นทำหน้าที่เป็นรัฐบาลรักษาการณั้ชั่วคราวเพื่อดำเนินการให้มีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยใหม่ภายในเวลา 6 เดือน นายอานันท์ ปันยารชุน นั้นเป็นผู้ที่มีภูมิหลังเป็นนักการทูตก่อนที่จะเปลี่ยนอาชีพมาเป็นนักธุรกิจ ภาพลักษณ์ของ นายอานันท์ จึงเป็นภาพลักษณ์ของประชาชนคนธรรมดาสามัญเป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในทางทหาร แต่การที่ นายอานันท์ ได้รับแต่งตั้งจากสภา รสช. ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นสร้างความคลางแคลงใจแก่ประชาชนคนไทยทั่วไปว่า นายอานันท์ ปันยารชุน จะสามารถบริหารประเทศได้อย่างอิสระโดยไม่ถูกครอบงำโดยสภา รสช. ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจทางทหารได้หรือไม่ หรือจะเป็นเพียงรัฐบาลหุ่นที่ถูกรอบข้างชักเชิดโดยสภา รสช. การดูต้นนี้จึงเป็นการเตือนสตินายอานันท์ ปันยารชุน ให้ระมัดระวังบทบาทของตนเองไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือหรือกลายเป็นหุ่นเชิดเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีอำนาจทางทหาร ทั้งความหมายดังกล่าวผู้ที่เข้าใจได้ดีต้องเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงเหตุการณ์ดังกล่าว และการที่ผู้ผลิตปฏิทินนำเอาภาพการ์ตูนเหล่านี้มาตีพิมพ์ในช่วงปี 2537 นี้ ก็แน่ใจได้ว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ลืมเหตุการณ์ดังกล่าว และเมื่อเห็นภาพการ์ตูนก็จะสามารถเข้าใจได้ลึกซึ้งถึงความหมายและความเป็นมาโดยไม่มีต้องมีคำอธิบายมากนัก และภาพการ์ตูนเหล่านี้มีส่วนในการสื่อสารสร้างความหมายว่า นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารประเทศ ดังนั้นเมื่อกมาดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริษัทอีสเทิร์นสตาร์ก็ย่อมจะเชื่อได้ว่าจะสามารถบริหารงานของบริษัทฯ ให้มีความมั่นคงก้าวหน้าได้เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 21 ปฏิทินการต้อนรับลูกค้าในเมืองของบริษัท Eastern Star
อ้างอิงเรื่องราวที่แพร่หลายในสังคมเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กร

การที่ผู้ผลิตปฏิทินได้นำเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่กำลังเป็นที่สนใจของคนในสังคมมาตีพิมพ์ไว้ทำให้ปฏิทินแต่ละปีมีส่วนในการสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์และความเป็นไปของสังคมในขณะนั้น คุณค่าของปฏิทินเหล่านี้จึงเทียบได้กับบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การเก็บรักษาไว้ถึงแม้เมื่อประชาชนใช้สอยในการเป็นแบบสำหรับตัววันเดือนปีจะหมดสิ้นไปแล้วก็ตาม

เรื่องราวเกี่ยวกับแนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
 ธรรมชาติที่กำลังกำลัง เป็นที่ตื่นตัวแรงกล้าเพื่อแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นในปัจจุบันก็เป็น
 เรื่องที่ถูกนำมาเสนอ เป็นเนื้อหาของปฏิทินเพื่ออ้างอิงสร้างภาพลักษณ์ในการ
 เป็นองค์กรหรือผู้ประกอบการที่เห็นความสำคัญในการร่วมกันแก้ปัญหาของส่วน
 ร่วม ตัวอย่างเช่น ปฏิทินชุดคนรักโลกของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่มี
 เนื้อหาที่เข้ขวัญให้คนหันมาร่วมมือกับลงมืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
 ธรรมชาติด้วยวิธีการง่าย ๆ ที่ทุกคนสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เช่น
 การหลีกเลี่ยงการใช้โฟมแต่หันมาใช้ใบตองหรือต้นกล้วยทำกระทงแทนการ
 ใช้รถยนต์เดินทางร่วมกันหลาย ๆ คน หรืองดใช้ในวันหยุดเคยใช้จักรยาน
 หรือเดินแทน การช่วยกันปลูกต้นไม้คนละต้นสองต้น ฯลฯ เคยปฏิทินฉบับนี้ให้
 แนวคิดที่ว่าถ้าทุกคนร่วมมือกันคนละ เล็กน้อยแล้วก็จะช่วยคุณภาพชีวิตของทุก
 คนกัน และจะส่งผลไปยังสังคมส่วนใหญ่อีกด้วย ดังนั้น หากทุกคนรักโลกที่เรา
 อยู่อาศัยและต้องการให้โลกนี้มีความน่าอยู่ก็จะต้องช่วยกันสร้างสภาพแวด
 ล้อมที่ดีให้เกิดขึ้น ปฏิทินชุดโลกนี้มีใครบางคนของห้างสรรพสินค้า เช่นคาร์ลพลาซ่า
 ปฏิทินชุดนี้นำเสนอในลักษณะของการเล่นเกม เคยแนวคิดของปฏิทินจะเริ่ม
 ด้วยการตั้งปัญหาให้ผู้ที่ใช้ปฏิทินค้นหาคำตอบว่าใคร เป็นผู้ทำให้โลกนี้มีสภาพแวด
 ล้อมที่เสื่อมโทรมและทรัพยากรธรรมชาติหมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว เนื้อหาของ
 ปฏิทินที่เป็นในลักษณะของการเล่นเกมจะค่อย ๆ สรุปคำตอบออกมาว่า คน
 ทุกคนในโลกนี้มีส่วนในการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 เสื่อมโทรมและทุกคนในโลกนี้เท่านั้นที่จะแก้ปัญหาได้ ดังนั้นโลกเรานี้จะน่า
 อยู่หรือไม่ขึ้นอยู่กับคนทุก ๆ คนในโลกที่จะต้องร่วมมือกัน ปฏิทินชุดนกเงือก
 สัญลักษณ์ของป่าดงดิบ ของบริษัทยูนิเด็คคอมมิเนชั่นอินดัสตรีฯ ซึ่งนำเสนอ
 เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของนกเงือกชนิดต่าง ๆ ที่พบในประเทศไทย โดย
 นอกจากจะเป็นการให้ความรู้ทางธรรมชาติวิทยาของนกเงือกแล้ว ปฏิทินฉบับ

มียังได้ เชื่อมโยงให้เห็นถึงปัญหาการทำลายป่าที่ก่อให้เกิดกึ่งอกสุณพันธ์ พร้อมกัน
กระตุ้นเตือนให้ผู้ใช้ปฏิทินเร่งกันมาให้ความร่วมสามัคคีกับการอนุรักษ์ป่าไม้ธรรมชาติ
เพื่อให้กึ่งอกยังคงสืบเผ่าพันธ์อยู่ให้ลูกหลานได้พบเห็นต่อไป เป็นต้น

เนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันที่คนไทย
เคารพเทิดทูนตลอดมาถูกนำมาเสนอเป็นเนื้อหาของปฏิทินเพื่ออ้างอิงแสดง
ออกถึงการเป็นผู้ที่เคารพเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับคนไทย
ทั่วไป ตัวอย่างเช่น ปฏิทินชุด พระบิดาประชาราษฎร์ ทองหนาคารกรุงศรี
อยุธยา ที่ได้ยกพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยว
เนื่องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบกับภาพการเสด็จทรงงาน
ตามโครงการพระราชดำรินำมาเสนอโดยได้สรุปความซาบซึ่งประทับใจใน
พระทัยของพระองค์ที่ทรงเห็นอยากเพื่อความ เป็นอยู่อันดีของประชาชนว่า
ทรงเป็นดั่ง "พระบิดาประชาราษฎร์"

พุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือศรัทธาก็เป็น
เนื้อหาที่ผู้ประกอบการนิยมมาใช้อ้างอิงเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในการเป็นผู้ยึดมั่น
ในหลักธรรมคำสั่งสอน อันจะมีนัยความหมายถึงการเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความ
ซื่อสัตย์สุจริตอีกด้วยเช่น ปฏิทินชุดธรรมบรรณาการทอง นายบัญชา เฉิมชัยกิจ
ที่นำเสนอภาพและประวัติสังเขปของท่านพุทธทาสภิกขุ มาเสนอไว้ ก็เป็นการ
อ้างอิงสร้างความหมายว่า นายบัญชา เฉิมชัยกิจ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำ
ใจคู่ควรแก่การไว้วางใจเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ

จะเห็นได้ว่าการนำเอาเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวที่คนทั่ว ๆ ไปมี
ความรู้มีความเข้าใจอยู่แล้วนำมาเสนออ้างอิงเพื่อสร้างความหมายตามเจตนา

ของผู้ผลิตปฏิทิน เป็นวิธีการสร้างช่องทางสื่อสารระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ปฏิทินและช่วยให้ปฏิทินสามารถทำหน้าที่สื่อสารความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้รับปฏิทินมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อยู่แล้ว

2. การใช้รหัส สัญลักษณ์ และภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลจากการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่ปรากฏในปฏิทินประกอบด้วยข้อความที่ความหมายตรงและความหมายโดยนัย (Denotative และ Connotative) ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่ชอบที่จะถูกยึดเยียดความคิด หรือที่ค้นคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง การสื่อสารโดยให้ความกำกวมของภาษา ที่มีทั้งความหมายตรงและความหมายโดยนัยก็เป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้รับปฏิทินสามารถตีความสร้างความหมายได้เอง ตัวอย่างเช่น ปฏิทินของบริษัทไอลินแคมเมตฯ ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจจำหน่ายยาหยอดตาต่างๆ ในปฏิทินฉบับนี้จะมีภาพยาชนิดต่าง ๆ พร้อมบอกสรรพคุณในการรักษาโรคไว้ และมีข้อความว่า "ไอลินสร้างภาพพจน์ด้วยคุณภาพยา" กำกับไว้ที่ปฏิทินทุกแผ่นความหมายตรงของข้อความนี้คือบอกถึงปณิธานความตั้งใจของบริษัทไอลินฯ สร้างความเชื่อถือโดยการจำหน่ายแต่ยาที่มีคุณภาพ แต่ความหมายโดยนัยของปฏิทินฉบับนี้ก็คือ ผู้ใช้ปฏิทินสามารถไว้วางใจได้ว่ายาทุกชนิดที่จำหน่ายโดยบริษัทไอลินฯ เป็นยาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะเป็นนโยบายหรือเป็นความมุ่งมั่นของบริษัทที่จะสร้างความเชื่อถือบริษัทว่าเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการจำหน่ายแต่ยาที่มีคุณภาพเท่านั้น ความหมายโดยนัยดังกล่าวจะมีผลก่อให้เกิดผู้ใช้ปฏิทินเกิดความเชื่อถือต่อยาที่จำหน่ายโดยบริษัทไอลินฯ มากขึ้น

หรือปฏิทินชุด "พระบิดาประจำราชมุข" ของธนาคารกรุงศรี

อุบายชา ความหมายตรงของคำว่า "บิดา" ก็คือผู้ให้กำเนิด แต่ความหมายของ "พระบิดาประจำราชภุมรี" มิได้หมายความว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ให้กำเนิดราชภุมรี แต่มีความหมายโดยนัยว่า ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณกับประชาชนตงเช่นบิดาที่มีความรักความเลื่อมใสให้กับบุตรผู้เป็นสายโลหิต นั่นก็คือการเปรียบเทียบความรักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อประชาชนชาวไทยว่า มีความยิ่งใหญ่ลึกซึ้งเช่นเดียวความรักของพ่อที่มดลือก

ปฏิทินของบริษัทฟิลิปส์ประเทศไทย (จำกัด) ที่ใช้ชื่อว่า

"50 ปีมหาวิทยาลัยศิลปากร : 42 ปีฟิลิปส์ประเทศไทย" ก็เป็นวิธีการสื่อสารโดยใช้ความหมายโดยนัยด้วยกัน ความหมายตรงก็คือบอกให้ทราบว่า มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ก่อตั้งมาครบ 50 ปี และบริษัทฟิลิปส์ประเทศไทยได้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 42 ปี ความหมายโดยนัยของชื่อปฏิทินชุดนี้คือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทฟิลิปส์ฯ กับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่ามีระยะเวลาการก่อตั้งที่ยาวนานใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังสื่อถึงความสัมพันธ์ที่ยาวนานระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากรกับบริษัทฟิลิปส์อีกด้วย แต่ในเนื้อหาของปฏิทินจะขยายความให้ทราบว่าบริษัทฟิลิปส์ประเทศไทยได้เข้าไปมีส่วนในการสนับสนุนงานศิลปะสมัยใหม่ด้วยการเข้าร่วมสนับสนุนการจัดประกวดงานศิลปะกรรมแห่งชาติตลอดมา

นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการสื่อความหมายผ่านสื่อปฏิทินยังมีวิธีการสร้างความหมายโดยการใช้อักษร และสัญลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึงวิธีการสื่อสารความหมายโดยการใช้อักษร และสัญลักษณ์ลักษณะต่าง ๆ

ปฏิทินของโรงแรมในเครือเซ็นทรัล ได้นำเสนอความงดงามความละเอียดอ่อนของศิลปหัตถกรรมไทยและวัฒนธรรมไทยที่นุ่มนวลอ่อนช้อยโดยใช้อาภัสรา จิราธิวัฒน์ เป็นผู้สื่อสารแสดงออกถึงความเป็นไทย ความมีชื่อเสียงของอาภัสรา จิราธิวัฒน์ ในฐานะตัวแทนหญิงไทยที่มีความงามจนได้รับการเลือกให้เป็นนางงามจักรวาลทำให้อาภัสรากลายเป็น sign ของหญิงไทยที่มีความงามมีความอ่อนหวานนุ่มนวลและเมื่อได้มาแต่งงานกับนายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์ นักธุรกิจบริษัทในเครือเซ็นทรัลที่มีชื่อเสียง อาภัสรา ก็กลายมาเป็น sign ของธุรกิจในกลุ่มเซ็นทรัลด้วย เช่นเมื่อพูดถึงห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล หรือโรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่าคนก็จะนึกถึงอาภัสรา และนึกถึงธุรกิจในกลุ่มเซ็นทรัลไปพร้อม ๆ กัน ปฏิทินชุดนี้ได้นำเสนอภาพอาภัสราที่แต่งกายแบบไทยในอิริยาบถต่าง ๆ เช่น การไหว้แบบไทย การแกะสลักผักและผลไม้ การละเล่นทนมเบือง ฯลฯ โดยมิงงานศิลปหัตถกรรมไทยที่สวยงามละเอียดอ่อนเรียงรายแวดล้อมเป็นฉากหลังนี้ก็สามารถสื่อสารสร้างความหมายได้ว่าผู้ที่มาพักอาศัยในโรงแรมในเครือของกลุ่มเซ็นทรัลจะได้พบกับความหรูหราความสะดวกสบายและความวิจิตรงดงามของศิลปวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการต้อนรับให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดีแบบไทย

ภาพที่ 22 ปฏิทินของโรงแรมในเครือเซ็นทรัล ให้อำภัสรา จิราธิวัฒน์ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทย.

ปฏิทินชุดธรรมบรณาการของ นายปัญญา เฉิมชัยกิจ ก็เป็นการสร้างควมหมายโดยให้ ท่านพุทธทาสภิกขุในฐานะเป็น sign ของคุณธรรมความดีงาม ซึ่งปฏิทินฉบับนี้ได้อ้างอิงสื่อความหมายเชื่อมโยงว่า ท่านพุทธทาสเป็นพระเถระที่ทรงไว้ด้วยคุณธรรมความดี นายปัญญา เฉิมชัยกิจเป็นผู้ที่เคารพเทิดทูนท่านพุทธทาส (ดังจะเห็นได้จากการนำภาพและประวัติสังเขปของท่านพุทธทาสมาตีพิมพ์ไว้ในปฏิทินของตน) ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่านายปัญญา เฉิมชัยกิจ เป็นผู้มีคุณธรรมมีความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้เช่นเดียวกัน

ปฏิทินพุทธศักราช ๒๕๓๗

ส. ค. ศ.

ชีวิตและวงเล็บภาพหลังเขา

๑) ไร่ใหม่ ไร่ สันนิษฐาน ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่

๒) ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่

พุทธศาสนิกชน
 แห่ง
 สวนโมกขพลาราม

ธรรมทานาจารย์ ผู้สวด สวด สวด

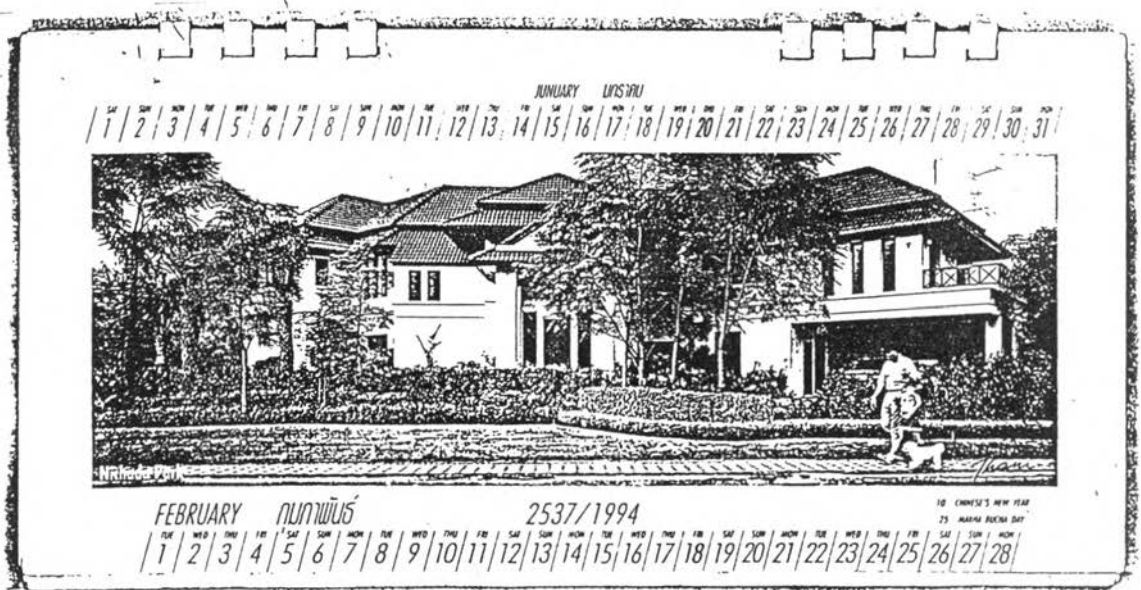

ธรรมทานาจารย์ ผู้สวด สวด สวด

สำนักงานการพิมพ์ ๑) สำนักพิมพ์พุทธธรรม ๒) สำนักพิมพ์ธรรมสาร ๓) สำนักพิมพ์ธรรมสาร ๔) สำนักพิมพ์ธรรมสาร

ภาพที่ 23 ปฏิทินธรรมบรรณาการ เสนอท่านพุทธทาสเป็น sign ของคุณธรรมความดี

ขนาดของปฏิทิน คุณภาพวัสดุที่ใช้ คุณภาพในการพิมพ์ ขนาดของภาพ สีที่ใช้ ฯลฯ ล้วนมีบทบาทในการสร้างความหมายทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ปฏิทินตั้งโต๊ะของบริษัทนิชดาชานที่ใต้กระดาษและวัสดุอย่างดี ก็สื่อความหมายถึงการเป็นบริษัทที่มั่นคงน่าเชื่อถือ นอกจากนั้นการออกแบบตัวปฏิทินให้มีความกว้างในแนวนอน ทำให้ภาพที่ตีพิมพ์สื่อความรู้สึกกว้างขวางใหญ่โต ปลอดภัยสบาย ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ผลิตปฏิทินต้องการสื่อสารให้ผู้รับปฏิทินรับรู้ว่าเป็นและที่อยู่อาศัยในโครงการของนิชดาชาน มีความกว้างขวางใหญ่โตหรือปฏิทินชุด Out Door Sports and Activities in Thailand ของบริษัทการบินไทยที่มีขนาดใหญ่ใช้วัสดุอย่างดี มีภาพที่ชัดเจน สีสวยงาม ก็สื่อความหมายถึงการเป็นผู้ประกอบการที่มีความมั่นคงมีระดับขั้นขั้นมีสนธิสัมพันธ์

ภาพที่ 24 ภาพที่มีความกว้างในแนวนอนให้ความรู้สึกที่กว้างขวางใหญ่โต

การให้สีและแสงในภาพที่นำมาเสนอก็เป็นวิธีการในการสร้างความหมายอีกวิธีหนึ่ง ปฏิทินของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยที่ตีพิมพ์ภาพถ่ายมุมกว้างมองเห็นเส้นทางด่วนที่กเวียนเชื่อมโยงจุดต่างๆ ของกรุงเทพมหานครมีแสงสีทองอร่ามจับตามเส้นทางด่วนและตึกรามบ้านช่องที่สูงทาบขอบฟ้า นอกจากจะให้ความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่ในความ เป็นเมืองที่ใหญ่โตแล้ว แสงสีทองยังสื่อความหมายถึงความอบอุ่น ความสงบสุข ความเจริญเติบโตความมั่นคงของกรุงเทพมหานครอีกด้วย ทั้งนี้สื่อความหมายได้ว่า การทางพิเศษแห่งประเทศไทยในฐานะผู้รับผิดชอบการก่อสร้างทางด่วนได้มีส่วนในการเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับกรุงเทพมหานคร

วัสดุที่นำมาใช้พิมพ์ปฏิทินก็สามารถสื่อสารสร้างความหมายได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ปฏิทินชุดปฏิทินมีชีวิตของศูนย์สรรพสินค้า เชียงอินทร์ พลาซ่า ซึ่งถึงแม้ว่าในเนื้อหาของปฏิทินจะมีได้สื่อสารบอกให้รู้ว่าเป็นผู้ประกอบการที่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง แต่การใช้กระดาษหรือใช้เคลือบพิมพ์เป็นตัวปฏิทินก็สื่อความหมายได้ว่าศูนย์สรรพสินค้า เชียงอินทร์ฯ เป็นผู้ที่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในทำนองเดียวกันกับปฏิทินชุดคนรักโลกของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่ใช้กระดาษรีไซเคิลพิมพ์เป็นตัวปฏิทินก็ทำหน้าที่สนับสนุนเสริมเนื้อหาของปฏิทินที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการช่วยการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและการหลีกเลี่ยงการทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและทำหน้าที่สื่อความหมายโดยนัยว่า การปิโตรเลียมฯ ไม่เพียงแต่จะบอกกล่าวแนะนำผู้อื่นให้ลงมือช่วยกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น แต่ก็ยังได้ขอร้องมือปฏิบัติด้วยตนเองอีกด้วย ตัวปฏิทินที่ผลิตโดยศูนย์สรรพสินค้า เชียงอินทร์พลาซ่า และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จึงทำหน้าที่สื่อสารสร้างความหมายด้วยตัวปฏิทินเอง

ข้อค้นพบเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอเนื้อหาและการสร้างความหมายดังกล่าวข้างต้น มิได้หมายความว่าปฏิทินฉบับหนึ่งจะใช้วิธีการสื่อสารความหมายด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงวิธีการเดียว ปฏิทินที่มีศักยภาพในการสื่อสารสร้างความหมายได้กว้างขวางลึกซึ้งอาจใช้วิธีการสร้างความหมายหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันก็ได้ ด้วยวิธีการดังกล่าวทำให้การสื่อสารสร้างความหมายผ่านปฏิทินเป็นงานที่ท้าทายความสามารถและเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ การจัดวางภาพ การเลือกใช้สี ข้อความและส่วนวนภาษาและวิธีการสื่อสารสร้างความหมายที่แหลมคม